

Santiago de Xile, 30 Desembre 1962.
Casilla 1720.

Estimat amic Ferrater :

He rebut la teva lletra del 16 actual, que agraeixo. Tu, sempre tan enfeinat i presoner del tarannà del temps. Sembla que la premsa hagi de fer més forat en els pobres diables que, com jo, sostenim la nostra vida i la dels nostres, amb feines de tipus comercial. Però el teu cas comprova que gairebé ningú s'escapa de la febre oficial de l'hora que passa... i que olímpicament, i amb tota la elegància, ho atropella tot. Jo, que en tinc plena consciència d'aquesta barroera modalitat, m'en salvo o tracto de salvar-m'eu, el millor que puc. No vull viure amb tants pressants damunt del meu esperit. Nosaltres som els únics que no podem contribuir a mantenir-nos aclaparats en aquest món tan progressiu i d'obscureta. Iestic més content que molts de saber mantenir les degudes distàncies entre el que val la pena de saber ser i la conspiració civilitzadora que s'imposa. Espero que tu tractis de saber fer cosa semblant i proporcionada a la classe de les teves activitats. No es pas balder aquest modest saber ser, que manté molt alt el poc que valem de profit real.

He rebut carta de Lòpez Llaussàs del 18 actual. És probable que si tu li vares fer el record juntament amb la data que m'escrivies, ell no havia rebut el recordatori quan m'escrivia. Però no crec que hagués tingut gaire influència. M'havia d'haver tingut, la primera que li vares fer, i no m'ha tingut. Jo li vareig escriure sense pecar de lleuger ni d'optimista, sensiblement d'autor enamorat de si mateix. Volia tenir la següent retat que la meua lleugeresa perjudiqués el resultat de l'edició. Li recordava el meu silenci. El bon judici de l'obra, i amics com tu i Quatre cases, els quals m'havien dit que recomanaven a ell l'edició (2a.) catalana i la castellana (1a.). El premi i el triomf als Jocs Florals d'Alguer, per un Jurat inferior molt qualificat. I per últim, la lletra rebuda de la Biblioteca Apostòlica del Vaticà, que "agraeix la tramassa del meu llibre, CANT A LA CIUTAT OBRERA com a homenatge a la Biblioteca". Jo vareig enviar l'obra al que fou fins fa poc Prefecte de la Biblioteca, Anselm Albareta, Benedictí, ex Abat del Monestir de Ripoll. Va ser elegit Cardenal. El vareig felicitar per aeri i per correu ordinari li enviava el CANT. Va contestar molt cordialment la felicitació. No havia rebut encara el llibre. El va llegir quan ja era Cardenal i ha fet contestar-me pel nou Prefecte, la carta que és donco el text significatiu.

Li deia, doncs, a Lòpez LL., que després dels reiterats testimonis en crescendo qualitatiu, creia que la meua proposta era una oferta madura i profitosa. Li oferia editar un llibre de possibilitats. El retorn a la normalitat a la Península, s'apropava, i, com ell reconeixia posteriorment, amb llibertat el llibre es vendria força. L'edició castellana seria un altre èxit. Aquests països americans valoren força tots els homes que formats a allà, triomfen a Amèrica. Tan en les idees com en les activitats econòmiques i espirituals. Tenim un públic sensible i cultivat que li interessent l'ordre de preocupacions que vivim i sostenim. Les nostres opinions són ben valorades. Els interessent com a sostenedors d'idees actuals, com a experts de retorn, de la vida hispànica i com a servidors de la Comunitat espiritual i política d'Europa. Les nostres visions i experiències atrauen el sentit profitós per a la vertebració de la comunitat econòmica i espiritual d'Amèrica. I la normalitat a la Península farà que les promocions d'ho-

mes que pel torn natural els arribi la responsabilitat de pensar i servir la hora nova, cerquin i propaguin els escassos testimonis d'erens i objectius que expliquin el passat i il·lustrin l'esdevenidor.

La seva carta té aquella cordialitat mercantil que utilitzen els comerciants que no s'interessen pel que hom els demana. Es veu que res ix del que li deia li va dir gran cosa. Tampoc li varen interessar les meves projeccions pel futur seu, com a català, com a editor i com a home europeu agut i dotat. Tenia, ben clarament, al cap vers altres coses, que ocupaven les seves preferències. Tu tenies raó quan em deíes que potser, degut a l'estat actual d'Argentina, millor preparava les maletes. Tu recordaràs bé que jo t'havia escrit abans que tampoc creia que sigués, en els moments actuals, gaire sensible a les meves suggerències. Però Cuatrecasas en dir-me que havia parlat amb Lòpez i el seu fill i que els havia trobat força bé, i que escrivís fent la proposta. Que ell havia renovat la petició i que tu renovessis la teva, perquè ho veia viable. Total que demanera elegant varen creure que era més curt engrescar-lo, per treure-s'el de sobre, que cap altre cosa de responsabilitat.

Clarament en diu Lòpez que si no és un mecenes, no veu possibilitat que trovi editor, ni per la 2A. edició catalana ni per la traducció castellà. I que sentint, l'ho molt no em pot complaure. En cap moment em diu res de la teva recomanació ni tan sols de la del Dr. Cuatrecasas a qui ell va dir que em digués que jo li planteigés la edició per estudiar-la.

Jo, penso contestar-li al Sr. Lòpez. No ho faré desseguida. Acabo d'escriure a Joan Cuatrecasas. Esperaré el que tu i ell em contesteu. Per si, voscaltres que el coneixeu més, amb suggeriu algun consell o alguna raó per a tenir en compte en la seva contesta. Li contestaré correctament i sense di cutir-li la seva posició. Provant-li una mica discretament que potser no percep molt clara la hora actual en la millor forma de servir, i que jo seguiré e forçant-me per a aconseguir les dues edicions, perquè la seva responsabilitat m'obliga. I que m'haria agradat que sigués ell, de qui per experiències passades - i la teva no és la única ni la menys improtant - m'hagués acompanyat a realitzar uns plans de tanta eficiència espiritual i política, tant per la Península Ibèrica, com per la Comunitat de Pensament d'Europa i per la Orientació Formativa del Pensament Comú d'Amèrica.

Tu tens la paraula. Potser que l'error en l'hor de plantejar li les edicions, en ser un error, obri nous horitzons a la seva meditació i, qui sap si també, a la seva conveniència. Si és sensible, pot adonar-se que les millors coses no es fan, a l'hora present i per servir a l'esdevenidor, que tothora tenim la obligació de saber servir, de manera una mica massa olímpic amb el poder i influència que portem guanyats. Per seguir guanyant posicions hem de saber emprar actituds una mica originals - les que els temps porten sense advertir-nos-les.

Feliç Any 1963 per tu i pels teus, us desitjem tots nosaltres Digue'm de on d'Amèrica puc adquirir la nova edició de "Les formes de la vida catalana" i el Recull dels teus principis filosòfics, si ja està editat. Aquest darrer sobretot m'agradaria llegir-lo. Per veure si parlant del teu pensament ets més precís, clar i directe. En una paraula, segur. Molts dels estudis que des d'Amèrica he llegit sobre els que prologues o intradueixes, matitzes tant en pro i en contra, que el pensament dels altres avegades resta una mica poc clar, una mica reduït. I jo em recordo que els teus estudis tenien un mèrit molt original i valuós. No solament es feien molt entenedors, es feien, així mateix, obertament emocionants. I probablement no t'ho proposava I ara, un major saber i domini trove que ni els fa més clar ni espotals Adell